

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

”Lesekvart og elevs
litteraturpreferanser”

”Extensive reading and pupils literature
preferences”

Iselin Nord Hopland

GBPEL412 Bacheloroppgave, vitenskapsteori og
forskningsmetode

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Nina Goga

03.Juni.2019

Antall ord: 9538

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, *jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.*

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven har jeg sett nærmere på hva lesekvart er og hva som er kjennetegnene på hvilken litteratur elever på mellomtrinnet liker å lese i lesekvarten. Jeg har også sett på om det er forskjeller i litteraturpreferanser mellom kjønnene. I denne oppgaven har det blitt brukt spørreundersøkelse som metode for å besvare problemstillingen. Dette for å få en mer fullstendig forståelse for hvilken litteratur elever liker. Ut i fra spørreundersøkelsen har jeg analysert svarene og presentert statistikken. På bakgrunn av dette har det blitt presentert teori om lesing, og annen barnelitterær teori.

Resultatene fra undersøkelsen min viser at en stor del av elevene liker lesekvart.

Undersøkelsen viser også at det ikke er store forskjeller mellom kjønnene i hvilke sjangre de liker. Men selv om elevene liker de samme sjangrene, er det ikke de samme bøkene som blir lest av gutter og jenter. Jenter leser helst bøker hvor jenter er hovedkarakterene, og gutter leser helst bøker hvor gutter er hovedkarakterene. Unntaket her er dersom det er en kjønnsnøytral bok, da er boken gjerne like populær blant begge kjønn. Jeg har også sett at den største grunnen til hvorfor elever ikke liker lesekvart, eller å lese generelt, er fordi de føler at de ikke finner bøker som de synes er spennende eller interessante nok, og den største grunnen til hvorfor elevene liker lesekvart er fordi de selv får velge hva de skal lese, noe som er et av de mest grunnleggende kjennetegnene på lesekvart.

Abstract

In this bachelor thesis I have had a closer look on what “*lesekvart*” is. “*Lesekvart*” is where the pupils read for 15 minutes, and is similar to extensive reading. I have been looking at which characteristics we recognise in pupils’ literature preferences, in primary school. I have also seen if there are differences between the genders in which books and genres girls and boys like. A questionnaire has been used to answer the research question. This has been done to get a broader understanding of which literature the pupils’ like, and what their attitude towards extensive reading is. From the questionnaire I have analysed the answers and presented the statistics. On the basis of this, I have presented theory about reading, and other children’s literary theory.

The results from my research show that most pupils do like extensive reading. There are not any great differences between the genders. There are also small differences in which genres the pupils like to read. But even though the girls and boys like the same genres, they do not read the same books. Girls tend to read books where girls are the main characters, and boys tend to read books where boys are the main character, unless the book seems to be gender neutral, then the book is popular among both genders. The reason why pupils do not like extensive reading, or reading in general, were mostly because they can not seem to find books that they really like, or that is exciting or interesting enough. The most common reason why pupils like extensive reading, or reading in general, were that they could choose what to read themselves, Which is seen as one of the main characteristics of extensive reading.

Innholdsfortegnelse

1 INTRODUKSJON	8
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	8
1.2 OPPGAVENS STRUKTUR:.....	8
2 TEORI	8
2.1 KJENNETEGN PÅ LESEKVART.....	9
2.2 HVORFOR LESEKVART?	9
2.3 HVORFOR LITTERATUR I SKOLEN?.....	10
2.4 VALG AV LITTERATUR	11
2.5 GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER.....	11
2.6 LESEOPPLÆRING	12
2.7 LESEFORSTÅELSE	12
2.8 FØRKUNNSKAPER	13
2.9 MOTIVASJON.....	13
2.10 FORVENTING OM MESTRING	14
2.11 ANNEN FORSKNING OG ANDRES FUNN.....	15
3 METODE:	17
3.1 GENERELT OM METODE.....	17
3.2 SPØRRESKJEMAET	18
3.3 SPØRRESKJEMAETS UTFORMING	18
3.4 GJENNOMFØRING AV SPØRREUNDERSØKELSEN.....	20
3.5 HYPOTESE	20
4 ANALYSE	21
4.1 ”HVIKKE TYPER SJANGER LIKER DU Å LESE I LESEKVARTEN?”	21
4.1.1 <i>Forskjeller mellom kjønnene</i>	22
4.2 ”HVIKKE BOK ER DEN KJEKKESTE DU HAR LEST I LESEKVARTEN?”	24
4.3 ”LESER DU ANDRE GANGER ENN PÅ SKOLEN, OG HVIS JA ER DET DA SAMME TYPE ELLER FORSKJELLIG?”	26
4.3.1 <i>Oppdelt i kjønn</i>	27
4.4 ”LIKER DU LESEKVART?”	28
4.4.1 <i>Jentene</i>	28
4.4.2 <i>Guttene</i>	29
4.5 ”HVORFOR LIKER DU IKKE LESEKVART?”	30
4.5.1 <i>Fordelt på kjønn</i>	31
4.6 ”HVORFOR LIKER DU LESEKVART?”	33

4.6.1 Jentene	33
4.6.2 Guttene.....	34
4.7 SAMMENLIGNING AV ANDRES FUNN	35
5 KONKLUSJON	37
6 LITTERATURLISTE	39
VEDLEGG 1	42
VEDLEGG 2	44

Liste over figurer

Figur 122
Figur 223
Figur 324
Figur 426
Figur 527
Figur 627
Figur 728
Figur 829
Figur 929
Figur 1031
Figur 1132
Figur 1232
Figur 1333
Figur 1434

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I denne oppgaven har jeg valgt å se nærmere på fenomenet *lesekvart*, om mellomtrinnslevers oppfatning om lesekvart, og hvilke bøker de leser i denne sammenheng.

Derfor er min problemstilling:

Hva kjennetegner elevers litteraturpreferanser når de i forbindelse med det som kalles lesekvart selv kan velge litteratur?

Lesekvart er en aktivitet jeg først ble kjent med i mitt andre år i praksis. Lesekvart er en utbredt aktivitet på mange skoler, men likevel er det lite forskning på dette temaet. Dette førte til at jeg ville finne ut mer om lesekvart, da dette er noe jeg tenker er en relevant og god læringsaktivitet som jeg kommer til å ta i bruk i egen undervisning.

1.2 Oppgavens struktur:

Jeg kommer til å starte med en teoridel, hvor jeg først avklarer noen begreper som er relevant å se i sammenheng med utvikling av barns leseferdigheter, og hva som kan påvirke barns litteraturpreferanser. Jeg kommer også til å se på tidligere forskning utført av andre på samme felt. I metodedelen vil jeg kort presentere forskjellige metoder for forskning, for deretter presentere metoden jeg har valgt og hvorfor den metoden passet best til min undersøkelse. Etter det vil jeg gjøre rede for ulike hensyn i forbindelse med undersøkelsen, og hvordan svar ble samlet inn og analysert. Deretter presenterer jeg selve undersøkelsen og funnene jeg har gjort, samt sammenligner egne funn med andres på samme felt. Til slutt drøfter og oppsummerer jeg før jeg kort konkluderer med hva arbeidet har tilført av eventuelt ny kunnskap på fagfeltet.

2 Teori

2.1 Kjennetegn på lesekvart

Lesekvart er i hovedsak at man skal sitte å lese i 15 minutter, men det er litt ulik praksis for hvordan det gjennomføres. Noen klasser har lesekvart hver morgen som en rutine som starter dagen, mens andre klasser har lesekvart et par ganger i uken. Et annet kjennetegn på lesekvart er at elevene selv får velge hva de skal lese. Målet med lesekvart er i hovedsak at elevene skal oppleve glede i det å lese. En annen positiv effekt er at elevene får automatisert lesingen sin, fordi jo mer man leser, jo flinkere blir man til å lese og å lære også i andre fag. Det er dette som i læreplanen blir kalt lesing som grunnleggende ferdighet. Noe jeg vil komme tilbake til senere.

Det er ikke mange ”offisielle” tekster om lesekvart, men likevel er lesekvart noe som har eksistert i skolen lenge, man finner ofte lesekvart i dokumenter som for eksempel ”plan for lese- og skriveopplæringen” som hver skole utarbeider, i tillegg til at man ofte finner det på ukeplaner.

2.2 Hvorfor lesekvart?

Det finnes mange grunner til hvorfor man velger å ha lesekvart. En av grunnene er at det skaper en rolig start på skoledagen, og dersom det oppstår situasjoner som må håndteres, eller elever som det haster å snakke med, er det tid til det i denne perioden, i en ellers travel lærerhverdag. I lesekvarten får elevene mulighet til å lese den litteraturen de liker best, dette fungerer som den største motivasjonen til lesekvarten. Det er bøkene i seg selv som er premien med lesekvart. Men i noen tilfeller er det også andre premier, eller motivatorer i tillegg. Et eksempel er at elevene, når de har lest en bok, kan henge opp en lapp med navnet på boken.

Som nevnt tidligere er et mål med lesekvarten å skape leseglede og engasjement for litteratur. Men på en annen side kan det tenkes at det bør være et mer faglig mål med lesekvarten, for eksempel at elevene skal bli bedre lesere, slik at leseferdigheten kan brukes i andre fag. Siden lesing er en grunnleggende ferdighet er det viktig at denne ferdigheten blir godt utviklet slik at den kan nyttes på en god måte i de andre fagene.

Ut i fra det jeg selv har erfart blir lesekvart aller hyppigst brukt på småskoletrinnet, spesielt i tredje, og fjerde klasse hvor automatisering av lesing står sentralt. (Utdanningsdirektoratet,

2013, s. 7.) Dette er i sammenheng med overgangen mellom småskoletrinnet og mellomtrinnet. Fordi på mellomtrinnet er det mer fokus på å lese for å hente ut informasjon, og mindre tid til å lese for å utvikle automatiseringen. Dette er et gjentakende problem i skolen, som har fått navnet "the fourth grade slump" (McNamara, Ozuru, & Floyd, 2011, s. 232).

Når lesekvarten er ferdig kan klassen eventuelt samles igjen og samtale litt rundt det de har lest. En slik samtale kan føre til at elevene føler at lesekvarten er en mer meningsfull aktivitet. Enten kan samtalen være strukturert med et eller flere bestemte spørsmål som elevene svarer på i tur, for eksempel "hva synes du at var interessant med det du leste i dag?" eller "Var det noe i teksten din som du ikke helt skjønnte?". På den andre siden kan det noen ganger være greit med litt mer fri samtale hvor elevene kan fortelle det de ønsker selv, i tilknytning til lesekvarten.

2.3 Hvorfor litteratur i skolen?

Litteratur kan ha mange ulike funksjoner, det å lese bøker kan: gi opplevelser, vise en alternativ virkelighet, kommentere virkeligheten, gi viten, være språkutviklende, utvikle og styrke den personlige identiteten, styrke den kulturelle identiteten, gi fortrolighet med kulturen, gi viten og forståelse for multikultur, fremme gode lesevaner, motvirke udemokratiske oppfatninger, skape empatiske, tolerante og demokratiske mennesker, gi viten om litteratur og litterært fagspråk. Med en slik viten blir elevene bedre lesere. (Stokke & Tønnesen, 2018, s. 23) I kjerneelementene for norsk, i fagfornyelsen av læreplanen står det: "Elevene skal lese tekster for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser." (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 10)

Dersom litteratur først og fremst blir brukt som lesetrening, der elevene teller hvor mange bøker eller antall sider de leser, kan det bli mye fokus på antall bøker, heller enn den faktiske opplevelsen av å lese selve boken. Dersom man har tilgang til spennende og interessante tekster, er dette med på å fremme interessen for lesing. (Ulland, Palm, & Andreassen, 2014, s. 118). Det er nettopp denne opplevelsen av å lese god litteratur som får bokelskere til å "pløye" seg gjennom bok etter bok, det er denne opplevelsen som er motivasjonen og drivkraften bak. (Stokke & Tønnesen, 2018, s. 23) Kanskje har noen lyst til å lese en bok de

allerede har lest en gang til, men da blir nok ikke denne telt med andre gangen, noe som kan være problematisk.

2.4 Valg av litteratur

I den klassen jeg var i praksis i, fant elevene litteratur til lesekvarten på skolebiblioteket. Elevene fikk velge bøker selv, men ved at læreren scannet bøkene til utlån hadde hun kontroll på om elevene valgte bøker tilpasset sitt læringsnivå og sine leseferdigheter. Dersom elever som hadde valgt bøker som var vanskeligere enn bøker de har lest før, kunne hun rådgi elevene om å enten velge en ny bok, eller at dersom de ikke vil bytte, minnet hun de på at boken kunne være litt mer utfordrende enn bøkene eleven vanligvis leser. Det å lese *for* vanskelige bøker virker ofte negativt på elevens mestningsfølelse og dermed også leseglede. Når elever velger ut bøker ifra skolebiblioteket, er det mange bøker som allerede er silt ut, både med tanke på kvalitet, innhold og passende målgruppe. Bøkene var også samlet etter vanskelighetsgrad for eksempel leseløve eller bokorm.

I andre leserelaterte aktiviteter er det ikke ofte at elevene får velge bok selv, men at enten hele klassen leser samme bok, for eksempel i høytlesing, hvor det gjerne er lærer som velger ut bøker. Noen ganger stemmer elevene over et utvalg bøker plukket ut av lærer. I andre tilfeller blir elevene delt inn i grupper basert på deres leseferdigheter og får tildelt bøker tilpasset til dem. Man risikerer da at det bare er et fåtall av elevene som faktisk liker boken de leser, fordi denne gruppen med elever gjerne ikke har samme interesser i lesing. En annen måte å velge litteratur på kan være at læreren har et utvalg bøker i klasserommet, som elevene kan velge i fra.

2.5 Grunnleggende ferdigheter

Det er definert fem grunnleggende ferdigheter i kunnskapsløftet; lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Dette er ferdigheter som regnes som nødvendige for læring og utvikling i alle fag. Lesing som grunnleggende ferdighet handler om å kunne forstå, reflektere, bruke og engasjere seg i innholdet i tekster. (Utdanningsdirektoratet , 2015)

I rammeverk for grunnleggende ferdigheter fra utdanningsdirektoratet nevnes det at: ”Lesing gir innsikt i andres erfaringer, meninger, opplevelser og skaperkraft, uavhengig av tid og sted

og er en forutsetning for å kunne delta i samfunnslivet på en reflektert og kritisk måte.”
(Utdanningsdirektoratet, 2017)

2.6 Leseopplæring

Når man lærer å lese sier vi ofte at man har ”knekket den alfabetiske koden”, man forstår sammenhengen mellom språklyd og bokstav, også kalt fonem og grafem, og å trekke de sammen til stavelser og ord, morfem. Når elevene har lært dette sier vi at de kan å *avkode*. I begynnelsen brukes det ofte mye krefter på avkoding, og det å trekke sammen lyder, da blir det lite krefter igjen til å forstå innholdet. Dersom man ikke øver mer enn at man kommer til dette nivået i lesing, vil det ikke være godt nok til å klare seg tilfredsstillende i samfunnet senere, derfor må lesingen automatiseres. (Traavik, 2013, s. 39) Leseferdigheten automatiseres ved at man leser mye. Man øver på dette gjennom hele grunnskolen. (Traavik, 2013, s. 40) I tillegg vises det til at barn som lever i språkstimulerende miljø, knekker lesekoden tidligere enn andre barn. (Ulland, 2018, s. 266)

2.7 Leseforståelse

Når elevene kommer opp til mellomtrinnet, forventes det at elevene kan bruke lesing som en måte å tilegne seg kunnskap på, ikke lenger bare ”å lese for å lese”. Da er det viktig at man forstår det man leser slik at man kan trekke ut informasjon fra teksten. (Ulland, et. al., 2014, s. 114) En grunn til dårlig leseforståelse er at man ikke får flyt når man avkoder teksten. Da kan repetert lesing være et godt hjelpemiddel. For mange kan repetert lesing virke som en meningsløs aktivitet, men ved at man for eksempel skal lære seg en kort tekst utenat, for eksempel et kort dikt, som senere skal fremføres, kan dette gjøre at elevene føler at det er en aktivitet med mening i. (Ulland, et al., 2014, s. 115). Det finnes også alternativer i det digitale, for eksempel Relemo, hvor elevene får øvd seg i repetert lesing. (Relemo, 2019)

Forståelsen kan også svekkes dersom eleven har vansker med å kjenne igjen ordbildene og dermed ikke får lesehastigheten opp på nivå med jevnaldrende elever. Bokstavene kan også ”stokke seg om” for leseren, da er det ofte et tegn på dysleksi. (Andreassen & Jansson, 2014, s. 185) Elever med lesevansker kan få tekster tilpasset til dem for å gjøre det lettere å lese tekstene, eksempelvis finnes det skrifttyper som gjør det enklere å kjenne igjen de ulike bokstavene. (Andreassen & Jansson, 2014, s. 193).

Leseforståelse er sammensatt av flere komponenter; ordforråd, bakgrunnskunnskaper, motivasjon, avkodingsferdigheter og kjennskap til lesestrategier (Ulland, et al., 2014, s. 114). Nedenfor kommer jeg til å forklare og utdype litt mer om noen av disse komponentene.

2.8 Førkunnskaper

Dersom man har gode førkunnskaper, vil også forståelsen av det man leser være bedre. Man deler gjerne førkunnskaper inn i to grupper; breddekunnskap og dybdekunnskap. I breddekunnskap kan man ”litt om mye”, men ved dybdekunnskap kan man mye om spesifikke emner. Man kan tilegne seg både bredde- og dybdekunnskap gjennom litteratur. Det er i begge typer kunnskap viktig at kunnskapene ikke er fragmenterte og isolert, men henger sammen. (Ulland, et al. , 2014, s. 115) Dette kan sammenlignes med det man i pedagogisk teori kaller instrumentell og relasjonell kunnskap. Der instrumentell kunnskap er kunnskap man ikke klarer å se i sammenheng med annen kunnskap. I motsetning til relasjonell kunnskap der kunnskap om noe ses i sammenheng med annen kunnskap. (Wæge & Nosrat, 2015). Førkunnskaper er noe forfattere forventer at leseren har når de skal fortelle eller forklare om et fenomen, en hendelse eller en referanse til noe det forventes at man vet om.

2.9 Motivasjon

Motivasjon er kanskje en av de viktigste faktorene i møte med lesing. Dersom en elev ikke er motivert til å lese, fører det til at eleven unngår lesing, og dermed heller ikke får den treningen som trengs for å bli bedre. Når man snakker om motivasjon i forbindelse med lesing, bruker vi ofte uttrykket *leselyst*.

Leserens motivasjon henger nært sammen med hvilke bøker som er tilgjengelig. (Birketveit, Rimmereide, Bader, & Fisher, 2018, s. 4) Tekster som fenger har ofte innhold eller tema som barn kan kjenne seg igjen i. (Ulland, 2018, s. 262)

Man kan dele motivasjon i indre og ytre motivasjon. Ytre motivasjon er når man er motivert av en ytre faktor, eksempelvis for å få ros, eller eksempelvis når elever på småskoletrinnet har lyst på klistermerke i boken sin, derfor må de da gjøre det de skal for å få dette klistermerket. Indre motivasjon går på at man selv har lyst å gjøre eller klare noe. For eksempel kan grunnen

til at man leser en bok være fordi man er interessert i bokens tematikk. (Ulland, et al., 2014, s. 118)

Det er også en sammenheng mellom lesemotivasjon og leseferdighet. Elever som liker lesing, leser mer enn elever som ikke liker lesing. Dette kan vi se i artikkelen ”Gutte- og jentelesere i topp og bunn. En utforskning av leseprofiler”, hvor 42 % av jentene som er svake lesere og 46 % av guttene som er svake lesere svarer at de synes lesing er kjedelig. I motsetning til 8 % av de sterke jenteleseren og 11 % av de sterke gutteleserne som svarer at de synes lesing er kjedelig. På den annen side svarer 95 % av de sterke jenteleserne, og 89 % av de sterke gutteleserne at de liker å lese, og 61 % de svake jenteleserne og 48 % av de svake gutteleserne svarer at de liker å lese. Det er altså størst forskjell mellom mestringsnivå, på om elevene liker å lese eller ikke. (Solheim & Gourvennec, 2017, s. 199)

2.10 Forventing om mestring

I alt man prøver på i løpet av dagen, er det alltid en forventning til om man klarer den forestående oppgaven, eller i hvilken grad man tror man kommer til å klare den. Dette er med på å bestemme om man bør begi seg ut på oppgaven eller ikke, eller om man kan forvente at det kommer til å bli en del motgang i forsøket. Det er også bestemmende for hvor mye innsats man beregner å legge inn. Derfor er det lite sannsynlig at en elev som ikke tror at den kan klare å lese en bestemt tekst, prøver seg på nevnte tekst. Gro Ulland påpeker at: ”Elevens leseglede er avgjørende for mengdelesingen deres, og denne igjen er viktig for en optimal utvikling av leseferdighetene.” (Ulland, et al., 2014, s. 119). Oddny J. Solheim og Aslaug F. Gourvennec nevner *Mestringstro* som et annet begrep på forventning om mestring. Mestringstro er nært beslektet med selvopplevd leseferdighet, og viser at dersom en elev har høy mestringstro, vil eleven øke arbeidsinnsatsen i sammenheng med vanskelighetsgraden. Graden av mestringstro har også sammenheng med arbeidsinnsats, mål man setter seg og elevens utholdenhet. Elever med høy mestringstro setter derfor ambisiøse mål og arbeider utholdende for å nå målet. I motsetning til elever med lav mestringstro som heller unngår oppgaver de tror de ikke kommer til å mestre. (Solheim & Gourvennec, 2017, s. 199)

2.11 Annen forskning og andres funn

Det vises til mange fordeler med stillelesing i lengre tidsperioder, blant annet blir ordforrådet større og leseflyten bedre, i tillegg til forbedrede bakgrunnskunnskaper, evne til forståelse og større motivasjon (Birketveit et al. 2018, s. 4).

Mye av lesing i dagens samfunn skjer på skjerm, der man leser alt fra aviser og blogger, til underteksten på filmer. Til og med mye av kommunikasjonen skjer skriftlig via meldinger. For elever er alt dette med på å automatisere lesingen deres. Et interessant funn viste at gutter som spiller, en god del, dataspill på fritiden presterte på et høyt nivå i lesing i engelsk, mange av disse presterte i tillegg, på et lavt nivå i lesing i norsk. Dette viser hvor viktig det er med motivasjon i leseprestasjoner og språklæring. (Birketveit et al. 2018, s. 7).

Nasjonale prøver i lesing i engelsk for både 5. og 8. trinn viser at det er svært lite forskjell mellom jenter og gutters leseprestasjoner (Birketveit et al. 2018, s. 5).

Nasjonale prøver gjennomføres hvert år på 5. trinn og 8. trinn. Prøvene er i lesing, regning og lesing på engelsk. De nasjonale prøvene har som mål å kartlegge i hvilken grad elevers ferdigheter samsvarer med læreplanens kompetansemål, etter fjerde trinn og etter syvende trinn. (Utdanningsdirektoratet, (u.å.), s. 3)

Kjønnsforskjeller i lesing handler mye om hvilken type tekst elevene leser. Eksempelvis gjorde gutter det bedre enn jenter i oppgaver med *ikke – sammenhengende* tekster, som eksempelvis grafer, tabeller og diagrammer. På den andre side presterte jenter bedre i oppgaver relatert til tekster med mennesker, eller dyr som oppfører seg som mennesker, i tillegg til i lengre og fortellende tekster. Dersom en litterær tekst hadde mannlig hovedkarakter, presterte gutter bedre i oppgaver knyttet til teksten. I motsetning hadde dette ikke noe å si generelt for jentene. (Birketveit et al. 2018, s. 6).

PISA undersøkelsen kartlegger 10. trinn elevers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag.

PISA undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år. (Utdanningsdirektoratet, (u.å.), s. 2)

Resultatene fra PISA prøvene i lesing i år 2000 og 2009 viser at jenter gjør det betydelig bedre enn gutter i samme aldersgruppe. PISA (2009) viser også at jenter bruker mer av fritiden sin på å lese enn hva gutter oppgir at de gjør. Jenter leser ofte litterære tekster på en jevnlig basis. Gutter generelt leser mer av sjangre som aviser, og tegneserier, ifølge PISA. Mange av guttene mente at de ikke var *lesere* fordi de tolket dette mer som å være *en leser av*

litteratur, og at aviser og tegneserier ikke gikk under kategorien litteratur. Videre kan det nevnes at, ifølge lesesenteret, liker mange gutter å lese humoristiske tekster. (Birketveit et al. 2018, s. 6). PISA undersøkelsen har vist at jo hyppigere elever har svart at de ble lest for som små, jo bedre skårer de på leseprøver. (Roe, 2014, s. 132)

PIRLS er et internasjonalt studie som gjennomføres på fjerde trinn, og måler elevenes leseferdigheter. For å kunne se utvikling over tid, gjennomføres den hvert femte år. (Utdanningsdirektoratet, (u.å.), s. 1). Resultatene fra PIRLS 2016 viser at kjønnsforskjellene i lesing har økt fra 2011 til 2016. Forskjellene var størst i sammenhengende tekster og tekster som krever at elevene reflekterer rundt teksten. (Birketveit et al. 2018, s. 6).

I fra NOU av 1. Februar 2019 blir det utgreid om kjønnsforskjellene i grunnskolen, både i dagens samfunn og i fra tidligere tider. Videre blir det diskutert tiltak for å utbedre disse forskjellene. Her er noen punkter om kjønnsforskjeller i skolen i dag:

- Jenter har bedre språkforståelse allerede før barna begynner på skolen, mens gutter har bedre romforståelse enn jenter i 4–6-årsalderen.
- Kjønnsforskjellene i lesing og regning er små i starten av grunnskolen, men utvikler seg deretter i jenters favør særlig i tenårene. Ved avslutningen av grunnskolen får jentene i gjennomsnitt bedre karakterer enn guttene i alle fag bortsett fra kroppsøving.
- Det er flere gutter enn jenter som trenger ekstra hjelp med læring. Nær 70 prosent av de som får spesialundervisning i grunnskolen er gutter. (NOU, 2019:3, s. 11)

Videre påpekes det at tall helt tilbake til 1914 viser at jenter i hele perioden har fått bedre skolekarakterer enn guttene i grunnskolen, spesielt i språkfagene. Dette til tross for at jenter og gutter tidligere ikke fikk samme tilbud om skole. (NOU, 2019:3, s. 12)

Birketveit m. fl. har gjennomført en undersøkelse lignende på min, hvor elevene svarte på et spørreskjema etter hver bok elevene leste, fra et forhåndsdefinert utvalg bøker. De skulle også svare om de leste ut boken eller ikke, og hvorfor. Det var her 17 % av bøkene som elevene ikke leste ut. (Gjennomsnittet var 1.9 bøker per person, som ikke ble lest ferdig). Dersom elevene fullførte boken skulle de krysse av på om de syntes boken var god, litt god eller dårlig. Undersøkelsen viste at det var jentene som var mest positiv i sine tilbakemeldinger,

hvorav jentene svarte at 55 % av bøkene var gode, i motsetning til 44 % av guttene. (Birketveit, et. al. 2018, s. 11)

Jeg har også sett på undersøkelsen ”Barns lesing 2017 – en kvantitativ undersøkelse av barns lese – og medievaner” som er utført av danske biblioteker, med deltakere på 3. – 7. trinn. Her kommer det frem at 93 % av deltakerne er enten litt enig eller veldig enig i at jo mer de leser, jo bedre blir man til å lese. I tillegg er 89 % av deltakerne litt eller veldig enig i at det er viktig å lese av hensyn til fremtiden deres. (Hansen, Gissel, & Puck, 2017, s. 29).

3 Metode:

3.1 Generelt om metode

Metode i samfunnsforskning deles som regel i to grupper, kvalitativ og kvantitativ metode. Kvalitativ metode kjennetegnes ved at det er få respondenter, men med mer utdypende svar. Mange velger kvalitativ metode for å få en dypere forståelse rundt et emne. Intervju og andre kvalitative metoder er svært fleksible, fordi forskeren kan endre på spørsmålene underveis og endre spørsmålene etter hva som passer best i forhold til hva deltakeren forteller, i tillegg må deltakeren selv sette ord på det som blir spurt om. (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17).

I kvantitativ metode er det mange respondenter men her er svarene gitt som alternativer i flervalgsspørsmål, der deltakerene krysser av på det de mener passer best. I kvantitative metoder kommer det i stedet frem hvor stor prosentandel som synes noe om noe. Det er mer fokus på hva tallene sier om noe. Kvantitative spørsmål er også lettere å sammenligne med hverandre. Det er også mulig å utforme et prosjekt der man delvis bruker en kvantitativ og delvis bruker en kvalitativ metode. Der det kan det være noen spørsmål med avkryssing, og noen spørsmål hvor deltakeren selv skriver svaret (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17).

I kvantitativ metode er det mindre viktig at det er en god relasjon mellom forsker og deltaker, slik det er i kvalitative metoder hvor relasjonen kan avhenge av hvilke svar man kan få tilbake. På grunn av at svarene skrives ned på ark, kommer det kanskje mer autentiske svar i kvantitative metoder fordi deltakeren ikke trenger å si høyt hva den mener, og dermed ikke

risikerer å bli vurdert av andre basert på svarene som avgis. For eksempel slik det kan bli i et gruppeintervju.

For å få et nyansert og oppdatert bilde av lesekulturen i dagens skole, altså hva elever på mellomtrinnet sitt forhold til lesekvart og litteratur er, valgte jeg å gjennomføre en spørreundersøkelse med elever på mellomtrinnet som informanter. Jeg valgte denne metoden fordi jeg synes at denne metoden passet best for å finne ut hva flest mulig mellomtrinns elever synes om lesekvarten og hvilken litteratur de liker.

I min spørreundersøkelse var det nødvendig med betinget utvalg, dette for å få svar fra elever med relevant kunnskap og erfaring som trengtes for å svare på undersøkelsen. Relevant kunnskap og erfaring er i dette tilfellet at man har hatt lesekvart og er elever på mellomtrinnet. Det var i denne undersøkelsen 14 informanter, hvorav 7 stykker var jenter og 7 stykker var gutter. Informantene ble valgt fordi de hadde erfaring med lesekvart.

3.2 Spørreskjemaet

Hensikten med spørreskjemaet var å få et bilde av elevers holdning til lesekvarten, og oppdatert kunnskap både om hvilke sjangre elever liker best, og hvilke bøker de liker best. Det er her viktig å poengtere at siden det var relativt få deltakere til denne spørreundersøkelsen, er det ikke mulig å si noe generelt om norske elevers holdning til lesekvart og hvilken litteratur de foretrekker. Dersom svarene fra spørreskjemaet ses i lys av annen forskning på lesing, kan det gi et nyansert bilde på leseforskning. Jeg kommer også til å sammenligne svarene jeg fant i min undersøkelse med annen forskning, for å se om resultatene stemmer overens, eller er forskjellige.

3.3 Spørreskjemaets utforming

Spørreskjemaet besto av 8 spørsmål, med ulike måter å svare på de forskjellige spørsmålene. (vedlegg 1)

I spørreskjemaets første spørsmål skulle elevene krysse av på hvilket kjønn de tilhørte. Dette for å se om det er forskjeller på kjønnene i svar de avgir på de senere spørsmålene. Jeg valgte

å bare ha to kjønn i dette spørreskjemaet fordi jeg på forhånd visste at det ikke var noen av deltakerne som identifiserte seg som noe annet enn et av disse to.

I undersøkelsens andre spørsmål skulle elevene krysse av for hvilke bøker de liker å lese i lesekvarten. Målet var å se om det var stor variasjon i hvilken litteratur elevene liker, og om hvilke sjangre som var de mest populære. I tillegg om det var forskjell i litteraturpreferanser basert på kjønn, eller om det heller var større variasjoner innad i kjønnene.

Det tredje spørsmålet dreier seg om hvilken bok elevene synes er den kjekkeste boken de har lest i lesekvarten. Igjen kan svarene deles opp i kjønn for å se om det var forskjell i litteraturpreferanser. En endring jeg ville foretatt meg dersom jeg skulle gjennomføre denne undersøkelsen på nytt, er at det heller kunne ha stått hvilke bøker, altså i flertall slik at det kom flere svar frem. For eksempel kunne det ha vært en liste hvor de skulle skrive sine topp tre favoritt bøker.

I det fjerde spørsmålet skulle elevene svare på om de også leser på fritiden. Grunnen til at det ble spurt om at de leser på fritiden også, var for å se hvor mange som leser *frivillig*, og om det er slik antagelsene tilsier; at det er flere jenter enn gutter som liker å lese på fritiden. Her kunne jeg eventuelt ha vært mer konkret i spørsmålet, kanskje forklart litt mer om hva som menes med lesing i denne sammenhengen. Eksempelvis kan det å lese tolkes som bare det å lese bøker, men lesing er også å lese underteksten på fjernsynet i løpet av en film. I videospill er det også til tider en del tekst som leses. Det å lese er også å lese innlegg andre personer har skrevet på sosiale medier. Det må også sies at det virket som at elevenes tolkning av hva lesing er, var ganske lik den allmenne oppfatning om hva lesing er.

Det femte spørsmålet henger sammen med det forrige spørsmålet. I dette spørsmålet blir elevene spurt om at dersom de svarte at de leser andre ganger enn på skolen, er det da samme type bøker eller andre? Og dersom det er andre bøker, hvilke bøker er det da, er det samme som på skolen eller andre.

I det sjette spørsmålet blir det spurt om elevene liker lesekvart. Elevene skulle her krysse av på en fempunkts-skala, hvor svarene går fra enig, til litt enig, verken enig eller uenig, litt uenig, til uenig. Siden spørsmålet lyder ”Påstand: Jeg liker lesekvart”, var dette spørsmålet

vinklet på en positiv måte. Dette kan ha hatt innvirkning på svarene ved at elevene svarte mer positivt enn dersom spørsmålet var vinklet mer nøytralt eller negativt.

Spørsmål seks blir fulgt opp i spørsmål syv og åtte der elevene enten svarer på hvorfor de ikke liker lesekvart (spørsmål syv) eller liker lesekvart (spørsmål åtte).

Det var svaralternativer til begge spørsmålene. I tillegg til et alternativ som het *annet*. I dette alternativet kunne elevene skrive egne tanker rundt lesekvart, dersom de ikke var nevnt i noen av de andre alternativene. Det kan være at noen elever ikke fullstendig har svart det de selv mener, men for eksempel det de tror læreren vil at de skal svare.

3.4 Gjennomføring av spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen var på ark og ble delt ut i klasse, hvor elevene svarte på undersøkelsen før den ble levert inn igjen. Spørreundersøkelsen var anonym, deltakerne skrev altså ikke navn på sitt utdelte ark. Noen dager i forveien ble det også delt ut samtykkeskjema som måtte skrives under på før de fikk ta spørreundersøkelsen. (vedlegg 2)

Grunnen til at jeg har valgt sektordiagram, altså at svarene blir gjengitt i prosent i de fleste tabeller, er slik at det ikke skal gå an å gjenkjenne svarene, siden noen svaralternativer var det bare en person som hadde valgt. Dette av hensyn til personvern, slik at ingen kan spore tilbake svarene til hvem det var som svarte hva.

3.5 Hypotese

Før jeg presenterer mine funn fra undersøkelsen, kommer jeg til å ha en hypotesedel om hva jeg tror jeg kommer til å finne, basert på egne antagelser som lærerstudent med praksiserfaring fra ulike klassetrinn og funn fra lignende studier.

Når det kommer til hvilke sjangre som er mest populære tror jeg at action eller mysterier kommer til å stå høyt oppe på listen. Vanlige antakelser, kanskje noe påvirket av medier, bokhandlere og forlag, er at det er en betydelig forskjell på hvilken litteratur jenter og gutter liker å lese. Dette er jeg spent på å se om stemmer, eller om det er i større eller mindre grad oppdiktet av eksempelvis forlag for å selge mer. Det har også i det siste blitt ”oppfunnet” flere aldersgrupper til barn og ungdom. Som for eksempel ”pre teen”/”tween”, ”young adult” og ”new adult”. Dette er aldersgrupper som litteraturen henvender seg til, eller som hevder å

gjøre det. Selv om personer utenfor de spesifikke aldersgruppene sannsynligvis også kan like denne litteraturen. Det at det er så smale aldersgrupper, kan skape tilhørighet innad i den aldersgruppen. Dette igjen kan være en pådriver for kjøp av litteratur.

Det kan godt hende at det ikke er så store forskjeller mellom kjønnene som man skulle tro. Men kanskje er det slik at flere av jentene liker typiske fortellinger om mennesker og dyr, og at flere av guttene liker litteratur innenfor sakprosa best. Jeg tror ikke at det *bare* er de typiske ”jentesjangrene” som romantikk, bøker med dyr i hovedrollen og ukeblader, som kommer til å være mest populær blant jentene. På den annen side tror jeg heller ikke at det *bare* er guttene som liker de typiske ”guttessjangrene” som skrekk, krim, action og tegneserier.

Det blir også interessant å se hvilke bøker som *faktisk* er de mest likte av en gjennomsnittlig mellomtrinnslev. Om det er de helt nye utgivelsene som er de mest populære, eller om de ”klassiske” barne- og ungdomsbøkene som for eksempel Harry Potter-serien, fortsatt er populær.

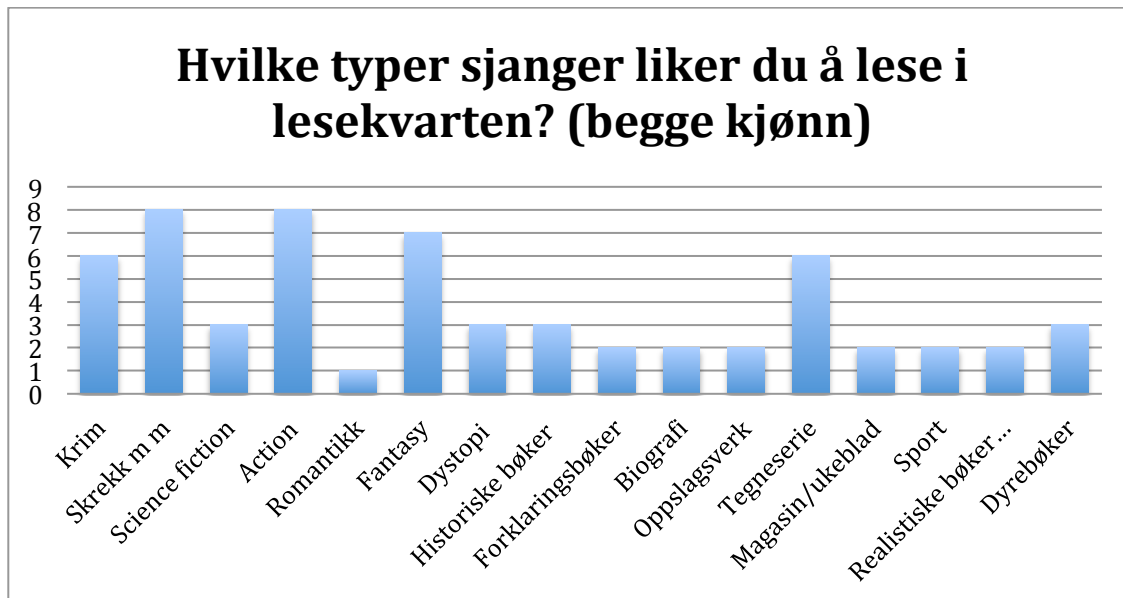
Jeg tror at det kommer til å være en større prosentandel av jentene som liker lesekvart. Dette både i forhold til hva annen leseforskning tilsier og basert på egne erfaringer fra praksis.

Men grunnene til hvorfor elevene liker lesekvart, eller ikke liker lesekvart kan være veldig ulike. Også her blir det interessant å se om det er store forskjeller blant kjønnene. En typisk antagelse er at gutter ikke liker å lese fordi de heller liker aktiviteter hvor de kan bevege seg mer.

4 Analyse

4.1 ”Hvilke typer sjanger liker du å lese i lesekvarten?”

Ser vi på resultatene fra hvilke sjangre elevene liker å lese i lesekvarten er det med åtte svar på hver, delt førsteplass mellom action og ”skrekk, grøsser og thriller”. Det nest mest populære var fantasy eller fantastisk litteratur som det også blir kalt, med syv svar. Og på tredjeplass er det igjen delt mellom krim og tegneserier, med seks stemmer på hver. Dette betyr altså at over halvparten av alle deltakerne enten liker skrekk, grøsser og thriller, eller action som sjanger, og at 50 % av elevene liker fantasy som sjanger i lesekvarten.

Figur 1

Hvilke typer sjangerer liker du å lese i lesekvarten? (begge kjønn)

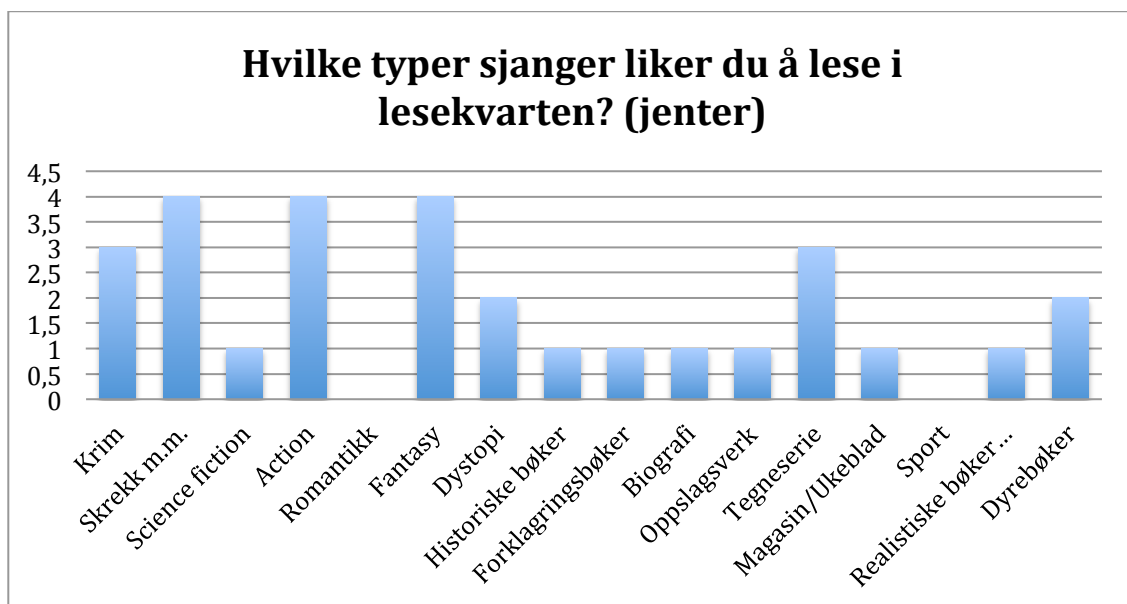
4.1.1 Forskjeller mellom kjønnene

Dersom vi deler opp i kjønn er forskjellene ganske små. Som man kan se av figur 2 og figur 3 er forskjellene man gjerne legger merke til først, at det var ingen jenter som svarte at de liker å lese romantiske bøker eller å lese om sport. Så allerede her utfordres stereotypene, ved at det er flere gutter enn jenter som svarte at de liker romantiske bøker. Siden det bare er én mer av guttene, må det også legges til at, som nevnt før, i en så liten undersøkelse som jeg har gjennomført her, kan det virke litt uhensiktsmessig å sammenligne med så små variabler som jeg har gjort i denne undersøkelsen. Og som nevnt tidligere går det ikke an å generalisere disse funnene til resten av landets elever.

Når det gjelder det at ingen av jentene liker å lese om sport, kan det sies at stereotypene holdes intakt her, det var også to av guttene som svarte at de likte å lese om sport. Videre kan vi se at det er nesten identiske svar blant guttene og jentene, nemlig at det er ”skrekk, thriller og grøsser”, action og fantasy som er de mest likte sjangrene. I dette punktet var det veldig likt; fire av guttene og fire av jentene svarte at de liker henholdsvis ”skrekk, grøsser og thriller”, og action, dette er nøyaktig halvparten på hvert av kjønnene. Derfor kan vi si at det er like stor variasjon innad i kjønnene som det er variasjon mellom kjønnene, siden halvparten

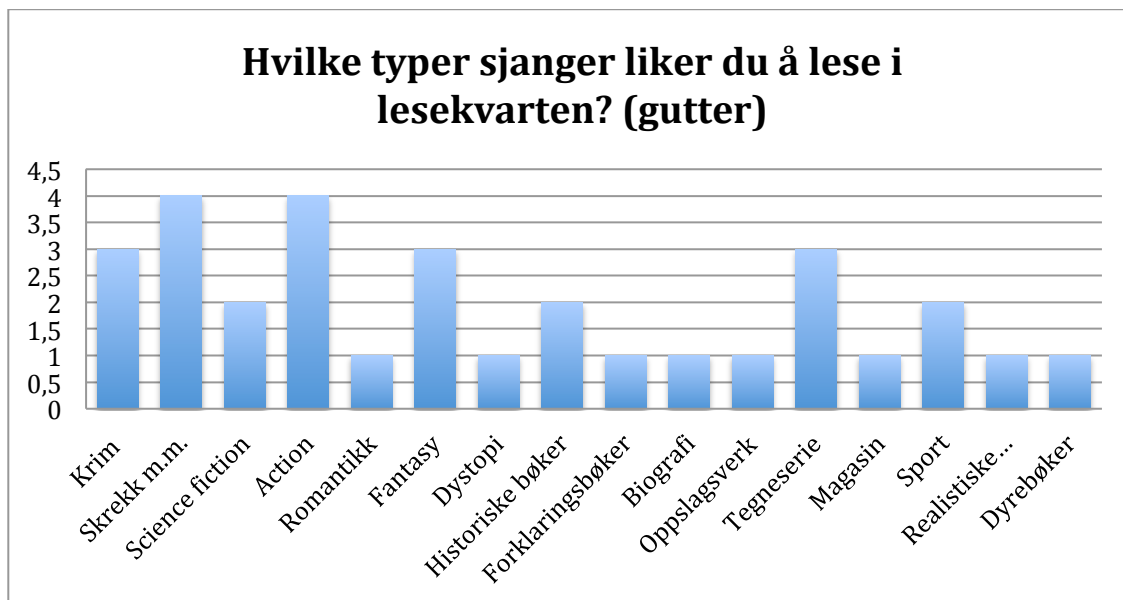
av elevene svarte at de liker ”skrekk, thriller og grøsser”, eller action, og siden halvparten av de som svarte var jenter og halvparten gutter. Og at det var halvparten av jentene og halvparten av guttene som ikke svarte at de liker disse sjangrene.

Det at så mange av elevene liker skrekk, grøsser eller thriller bøker, er en kjent sak. Blant annet er *Marg og bein* serien som handler om zombier, vampyrer, spøkelser og mordere, skrevet av de tre forfatterne Ingunn Aamodt, Arne Svingen og Jon Ewo, blant de mest lånte bokseriene på skolebibliotekene. (Karlsen, 2012)

Figur 2

Hvilke typer sjanger liker du å lese i lesekvarten? (jenter)

Figur 3

Hvilke typer sjanger liker du å lese i lesekvarten? (gutter)

4.2 ”Hvilken bok er den kjekkeste du har lest i lesekvarten?”

Når vi ser på svarene på hvilke bøker elevene liker best på skolen, er det for det meste de nye utgivelsene som er mest populære, eksempelvis *Dustedagboka* som ble gitt ut i 2013.

Dustedagboka handler om Nikki som er ny på skolen, og har lyst å bli med i SKP gjengen (søt, kul og populær). Derfor ønsker hun seg en Iphone av moren, men i stedet får hun en dagbok, en dustete dagbok. I denne dagboken skriver Nikki om alt som skjer på skolen, med mange tegninger til (Russell, 2012). Dette var den boken som ble nevnt flest ganger (3 ganger) i spørsmålet om hvilken bok som var den kjekkeste de hadde lest i lesekvarten. Men det er her også viktig å merke seg at det bare var jenter som nevnte denne boken. Det som ble nevnt flest ganger blant guttene var Donald Duck. Dette er en tegneserie og handler om anden Donald Duck. Han har et stort temperament, og er ofte uheldig. Han har ellers også mange menneskelige trekk. (Gisle & Holen, 2018). Disse svarene stemmer overens med det lesesenteret nevnte, at mange gutter liker godt eller best humoristiske tekster, og *ikke – sammenhengende* tekster, noe vi kan si at tegneserier er, fordi man leser rute etter rute. (Birketveit, et. al., 2018, s. 11)

Vi kan også se at sjangeren fantastisk litteratur fortsatt står sterkt i barne -, og ungdomslitteraturen. For eksempel var boken *Ingenlund*, nevnt i spørsmålet om hvilken bok som var den kjekkeste. Boken *Ingenlund* handler om Morrigan Kråkh som lever med en

forbannelse. Ved midnatt på elleveårsdagen sin skal hun dø. Rett før klokken slår siste slaget klokken tolv blir hun reddet av Jupiter Nord og blir tatt med til Ingenlund. Jupiter tar Morrigan som sin aspirant og konkurrerer for å få en plass i Det Vunderlige Selskap. Men Morrigan har ingen krefter eller ferdigheter slik de andre kandidatene har (Townsend, 2018). Denne boken omtales som *den nye* Harry Potter serien. (Isaksen, 2018).

Et annet noe overraskende funn er at det faktisk ikke var noen bøker som var nevnt av begge kjønn. Her kan det finnes forskjellige forklaringer, en forklaring kan være at elevene i denne alderen, altså elever på mellomtrinnet, ikke har samme interesser når det kommer til lesing. Men dette stemmer ikke overens med svarene vi fant i forrige spørsmål. Fordi der var det like mange av begge kjønn som svarte det samme. En annen forklaring kan ligge i at bøker markedsføres til spesifikke målgrupper. Eksempelvis boken *Gutta i trehuset* som er en annen bok som ble nevnt i spørreundersøkelsen, er en bok som blir omtalt som en bok som kan få gutter som ikke liker å lese til å like lesing.

Gutta i trehuset handler om Andy og Terry som bor i et stort trehus på tretten etasjer, og i dette trehuset har de alt en kan ønske seg. I én etasje er det et gjennomiktig svømmebasseng, og i en annen er det en bowlinghall. Andy og Terrys liv hadde vært ganske perfekt, om ikke det var for at de må skrive ferdig boken deres. Men det er ikke lett å skrive historier med så mange gøyale ting rundt seg. (Griffiths, 2016) Boken er en del av en serie, alle med samme tittelen; *Gutta i trehuset*, men har flere etasjer ut i fra hvilken bok det er i serien, første bok heter *Gutta i trehuset med 13 etasjer*, mens neste bok heter *Gutta i trehuset med 26 etasjer*. (Griffiths, 2016)

Dette er en bok som har som mål å få barn til å kjenne seg igjen i hovedpersonene, og siden hovedpersonene er gutter, er det altså gutter som kommer til å kjenne seg mest igjen i handlingen, og som legger mest følelser i fortellingene. Dette påpeker også Anna Birketveit med flere, i deres artikkel. Det fortelles videre at dersom det er bilde av jenter på forsiden eller jentenavn i tittelen, var det flest jenter som leste boken. På samme måte var det hos guttene, dersom det var bilde av guttene på forsiden eller det var guttenavn i boktittelen viste det seg at det ar flest gutter som valgte å lese boken. Dersom kjønnet ikke ble vist på forsiden eller i bok tittelen var det like mange gutter og jenter som valgte å lese boken. (Birketveit, et. al., 2018, s. 15).

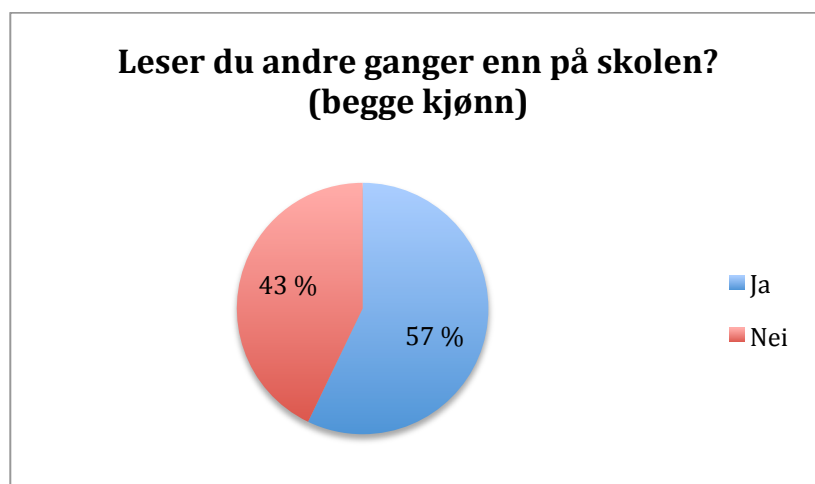
Guinness rekordbok og en oppslagsbok om land i Øst Asia ble også nevnt i hvilken bok de liker best å lese i lesekvarten. Det var like mange av hvert kjønn som nevnte disse bøkene. Det som kjennetegner disse bøkene er at de er sakprosa bøker, og bøker man gjerne ikke leser fra perm til perm, men leser litt ”her og der” i, altså er de *ikke – sammenhengende* tekster. Ikke – sammenhengende tekster ble nevnt av Birketveit til å være mest populære blant gutter, men dersom vi ser her er det like mange av hvert kjønn som svarer at de liker ikke - sammenhengende tekster. (Birketveit et al. 2018, s. 11)

Dersom man tar en tur i barneavdelingen i en bokhandel ser man mange av de nevnte bøkene stilt ut. Dette viser at elevene som var med i denne undersøkelsen har ganske lik preferanser på bøker som elever andre steder i landet.

To deltakere, en av hvert kjønn, svarte at de ikke visste hva som var den kjekkeste boken de hadde lest i lesekvarten. Det at de ikke vet hvilken bok de liker best kan tyde på at de enten ikke har lest så mange bøker, og de derfor ikke vet. En annen årsak kan være at de har lest mange bøker, men at de ikke har funnet bøker som de synes er spennende eller interessante.

4.3 ”Leser du andre ganger enn på skolen, og hvis ja er det da samme type eller forskjellig?”

I spørsmålet om det leses andre ganger enn på skolen, hvor lekser ikke teller med, svarte 57 % ja, og 43 % nei. Dette betyr at mesteparten av elevene er positive i sine holdninger til lesing.

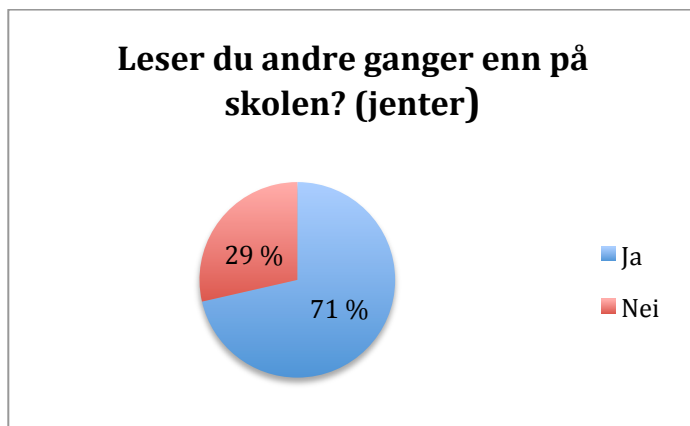

Figur 4

Leser du andre ganger enn på skolen? (begge kjønn)

4.3.1 Oppdelt i kjønn

Når vi deler opp i kjønn, ser vi at det er jentene som definitivt leser mest, med 71 % som svarte at de leser på fritiden. I motsetning til guttene, hvor 43 % svarte at de leser på fritiden sin. Dersom vi igjen ser på undersøkelsen utført av danske biblioteker er det mye det samme vi kan se; 75 % av jentene, og 66 % av guttene svarer at de leser på fritiden. (Hansen, et.al., 2017, s. 42).

Figur 5

Leser du andre ganger enn på skolen? (jenter)

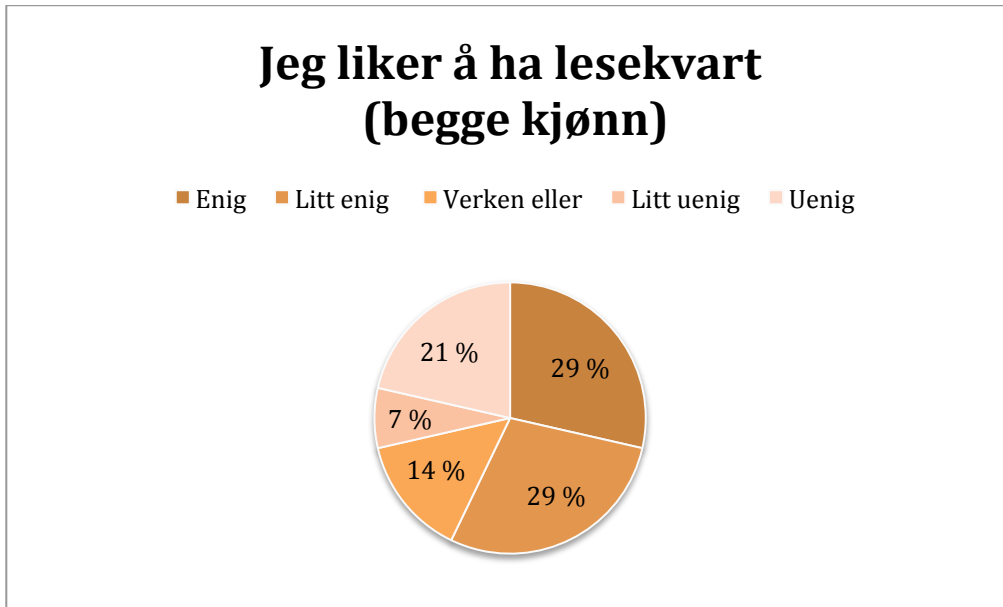

Figur 6

Leser du andre ganger enn på skolen? (gutter)

4.4 ”Liker du lesekvart?”

Tallene fra dette spørsmålet henger sammen med forrige spørsmål. Fordi de fleste som leser ”frivillig”, liker også å lese i lesekvarten. Vi ser av diagrammet at av alle som svarte, var 29 % enig i at de liker lesekvarten, 29 % litt enig, 14 % er verken enig eller uenig, 7 % var litt uenig og 21 % var uenig. Dette vil altså si at 58 % av deltakerne enten liker lesekvart eller liker lesekvart litt. Og at 28 % ikke liker lesekvart så godt.

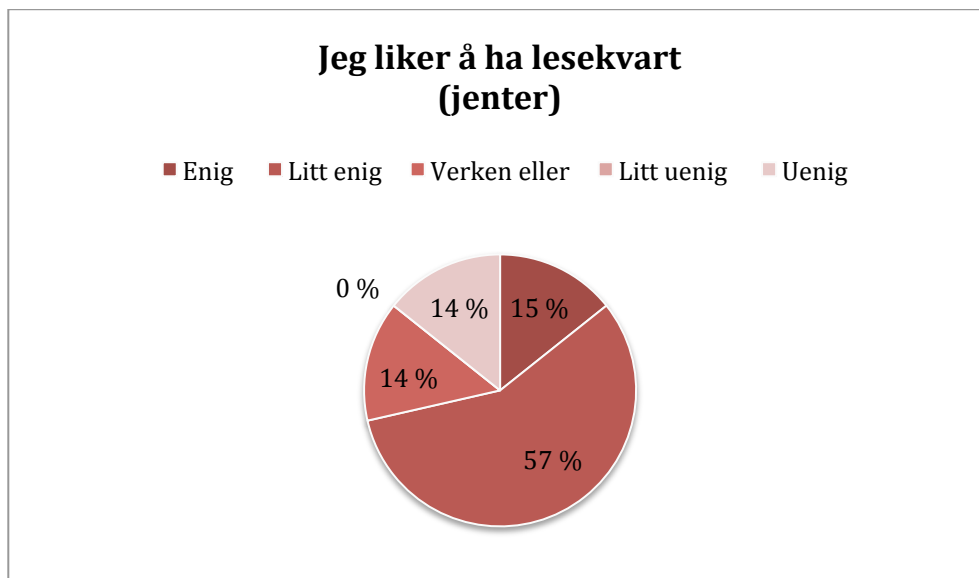

Figur 7

Jeg liker å ha lesekvart (begge kjønn)

4.4.1 Jentene

Dersom vi ser på diagrammet for hvor stor del av jentene som liker lesekvart, er det 15 % som er enig i at de liker å ha lesekvart, 57 % som er litt enig, 14 % er verken enig eller uenig, 0 % er litt uenig og 14 % er uenig i at de liker lesekvart. Det er her 72 % som liker lesekvart, enten fullt, eller litt. Og 14 % som ikke liker lesekvart. Her kan det trekkes en linje mellom dette spørsmålet og det forrige, 72 % av jentene liker lesekvart, og 71 % av jentene leser på fritiden.

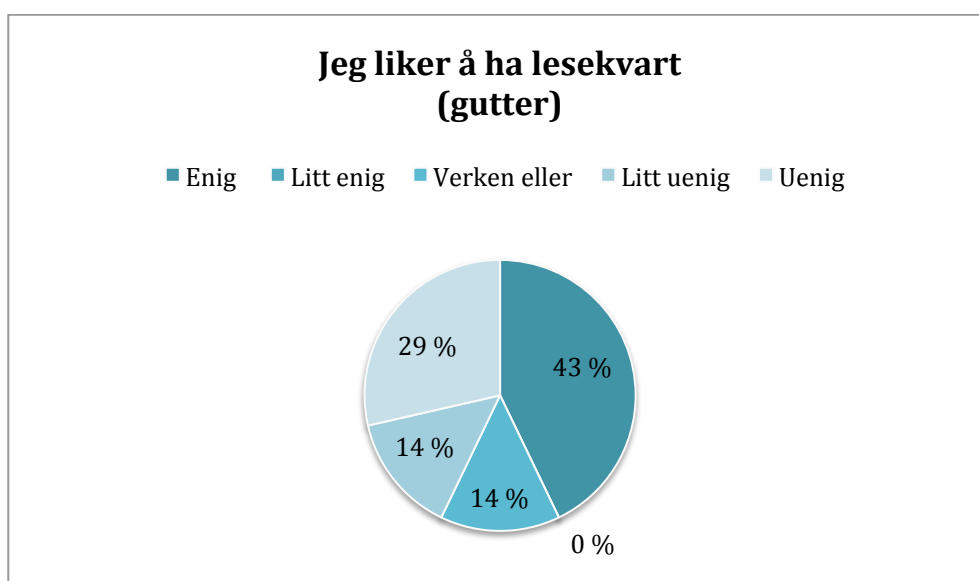

Figur 8

Jeg liker å ha lesekvart (jenter)

4.4.2 Guttene

I diagrammet for guttene, ser vi at 43 % er enig, 0 % er litt enig, 14 % er verken ening eller uenig, 14 % er litt uenig, og 29 % er uenig. Det er her like mange som liker lesekvart (43 %), og som ikke liker lesekvart (43 %). Det kan også her trekkes en linje mellom elever som liker lesekvart (43 %) og elever som liker å lese på fritiden (43 %).

Figur 9

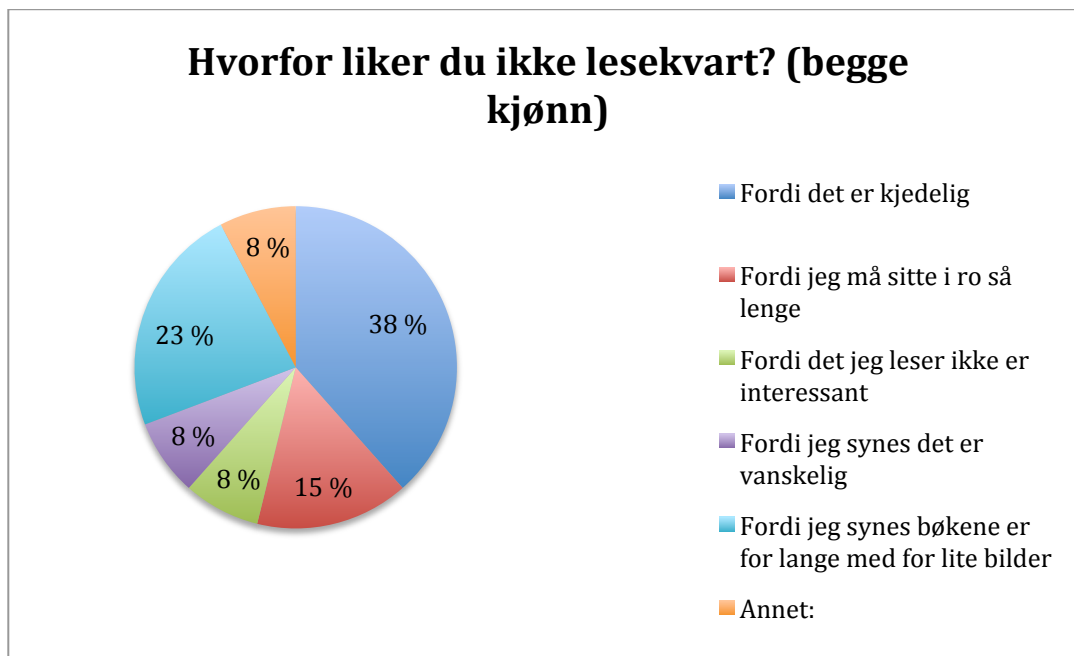
Jeg liker å ha lesekvart (gutter)

Vi kan se at det er stor forskjell mellom kjønnene på om de liker lesekvart, og det å lese generelt, eller ikke. Som nevnt tidligere er det 72 % av jentene som liker lesekvart, mot 43 % av guttene som liker lesekvart. Det er også flere av guttene som ikke liker lesekvart, 43 % av guttene, mot 14 % av jentene som ikke liker lesekvart.

4.5 ”Hvorfor liker du ikke lesekvart?”

I dette spørsmålet kunne elevene krysse av for seks alternativer for hvorfor de ikke liker lesekvart, det sjette alternativet het *annet*. Her kunne elevene selv skrive hvorfor de ikke liker lesekvarten. De øvrige svaralternativene elevene kunne velge mellom var; ”fordi det er kjedelig”, ”fordi jeg må sitte i ro så lenge”, ”fordi det jeg leser ikke er interessant”, ”fordi jeg synes det er vanskelig”, og ”fordi jeg synes bøkene er for lange, med for lite bilder”. Mange av disse alternativene kan flyte litt over i hverandre, fordi dersom man synes en bok er for vanskelig, vil man også ofte synes at lesekvarten er kjedelig. Dersom man kjeder seg i lesekvarten vil man nok helst gjøre noe annet enn å sitte i ro i et kvarter.

Alle disse svarene kan også tenkes å ha en sammenheng med at elevene ikke synes bøkene var gode nok til å ”holde ut med”. Dette virket å gå igjen i mange av svarene; at elevene ikke følte at de fant bøker som de synes var interessante, eller spennende nok til å ville lese ut hele boken. Her har både lærer og skolebibliotekar ansvar for å presentere god og relevant litteratur for elevene. Det er også viktig at lærer og bibliotekar har oppdatert kunnskap om dagnes barne - og ungdomslitteratur slik at de kan gi tilpassede råd til den enkelte elev om bøker de kan like.

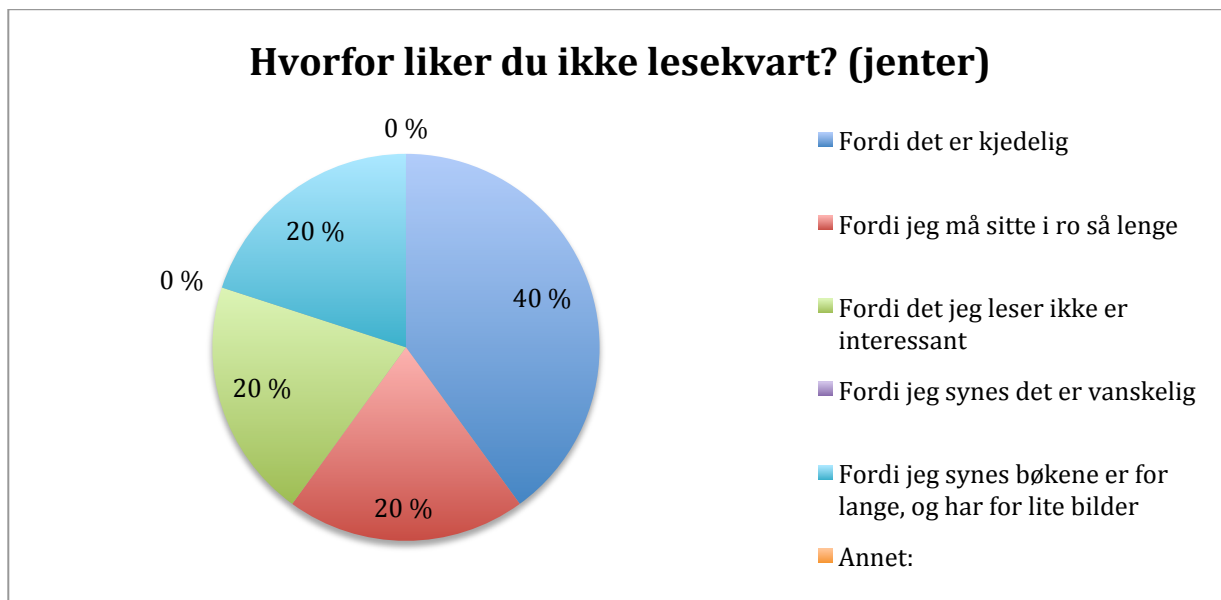
Figur 10

Hvorfor liker du ikke lesekvart? (begge kjønn)

Det alternativet som var ble svart mest, var at de synes lesekvarten er kjedelig, (38 %). Det nest mest avkryssende svaret var ”Fordi jeg synes bøkene er for lange, for lite bilder” (23 %). Det tredje mest avkryssende svaret var ”fordi jeg må sitte i ro så lenge” (15 %). De tre andre svarene, ”Fordi det jeg leser ikke er interessant”, ”Fordi jeg synes det er vanskelig” og ”annet”, var like stor prosentandel av.

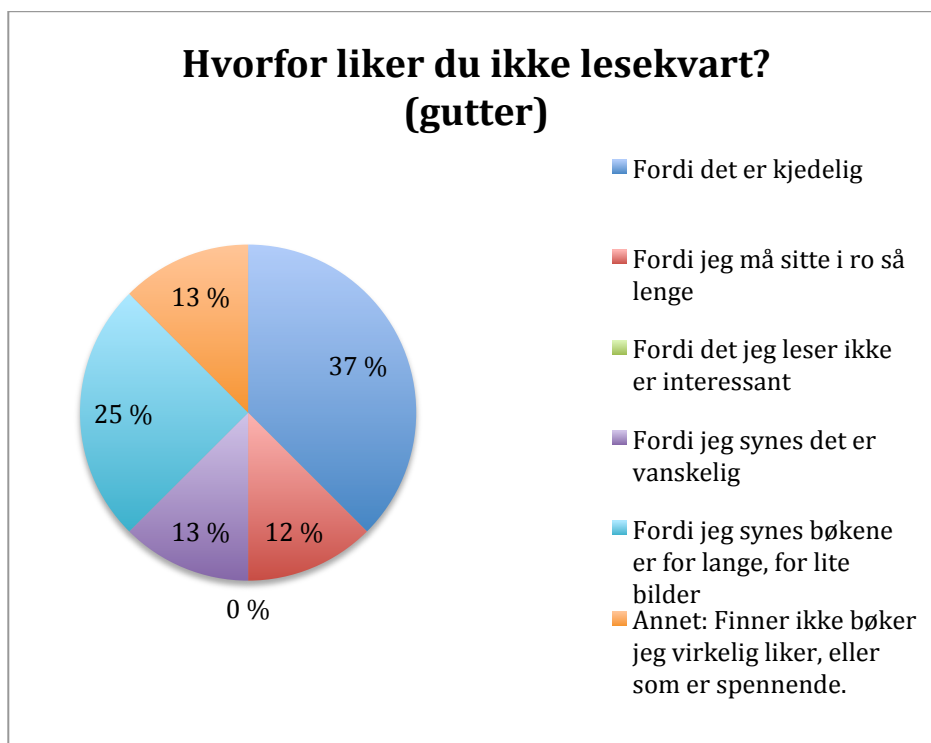
4.5.1 Fordelt på kjønn

Når vi deler svarene i kjønn, ser vi at det ikke er mye forskjell her. I begge kjønn er ”fordi det er kjedelig” den største prosentandelen (40 % av jentene og 37 % av guttene). Det samme gjelder ”fordi jeg synes bøkene er for lange, for lite bilder” hvor 20 % av jentene og 25 % av guttene har svart dette. Men der 13 % av guttene har svart at de ikke liker lesekvarten fordi de synes det er vanskelig å lese, har 0 % av jentene svart det samme. Det at 38 % av alle svarte at de ikke liker lesekvart fordi de synes det er kjedelig, kan ha sammenheng med det vi så i delkapittel 4.2, der noen elever svarte at de ikke visste hva som var den kjekkeste boken de har lest. Som nevnt tidligere kan dette være fordi de ikke synes at noen av bøkene var spennende eller interessante nok.

Figur 11

Hvorfor liker du ikke lesekvart? (jenter)

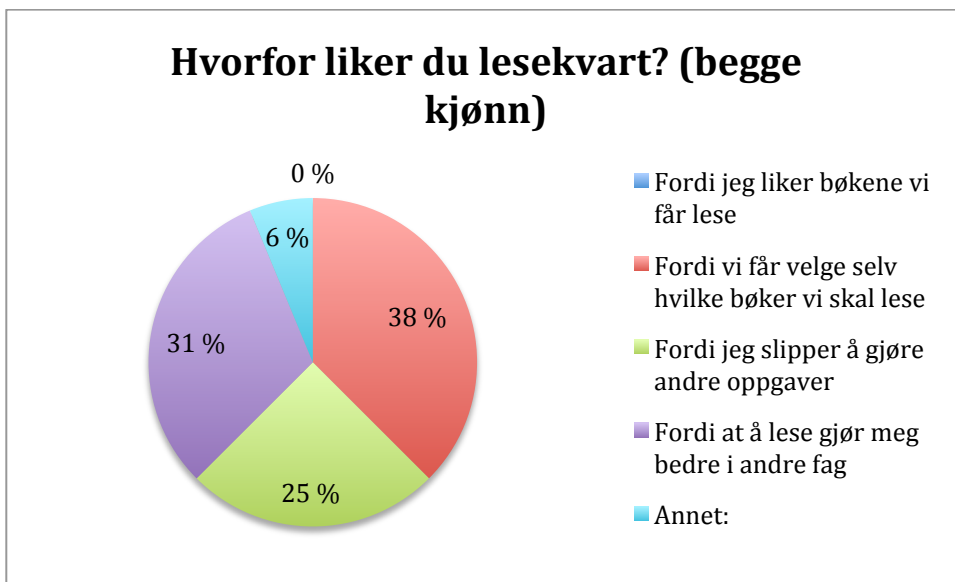
Figur 12

Hvorfor liker du ikke lesekvart? (gutter)

4.6 "Hvorfor liker du lesekvart?"

I dette spørsmålet skulle elevene krysse av for hvorfor de liker lesekvart. Her var det fem svaralternativer elevene kunne krysse av på. Inkludert et alternativ som het *annet*. Her kunne elevene selv skrive hvorfor de liker lesekvart, dersom det ikke var beskrevet i de øvrige alternativene. De fire andre svaralternativene var som følger: "Fordi jeg liker bøkene vi får lese", "Fordi vi får velge selv hvilke bøker vi skal lese", "Fordi jeg slipper å gjøre andre oppgaver", og "Fordi at å lese gjøre meg bedre i andre fag".

Det mest iøynefallende ved disse svarene er at 0 %, altså ingen av deltakerne svarte at grunnen til de liker lesekvart er fordi de liker bøkene de får lese. Mens 38 % mener at grunnen til hvorfor de liker lesekvart er fordi de selv får velge hvilke bøker de skal lese. Det at de selv får velge litteratur er, som nevnt tidligere, det største kjennetegnet på lesekvart, og er det som skiller lesekvarten fra mange andre leserelaterte aktiviteter.

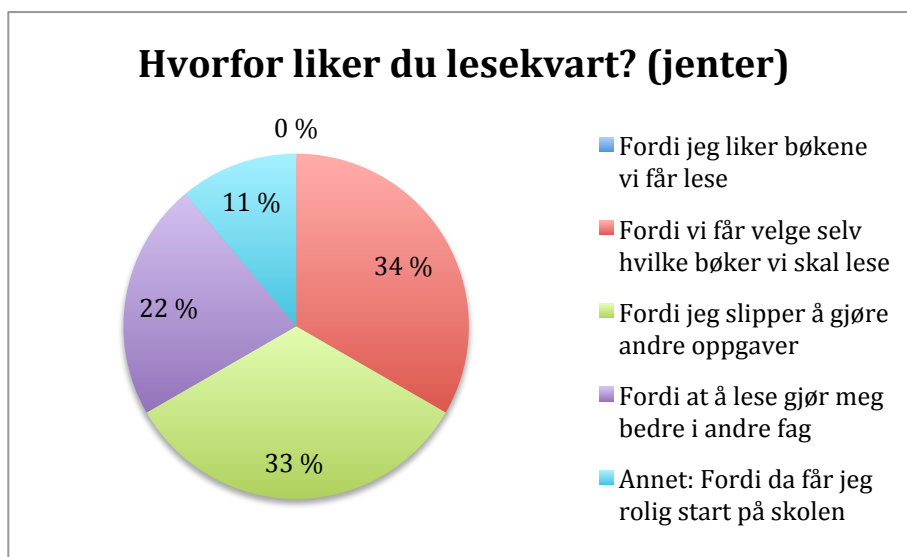
Figur 13

Hvorfor liker du lesekvart? (begge kjønn)

4.6.1 Jentene

Dersom vi ser på jentenes svar, er det to svar som har fått flest, og like mange svar, det er; "fordi vi får velge selv hvilke bøker vi skal lese", og "fordi jeg slipper å gjøre andre oppgaver". Det at så mange jenter har svart at de liker lesekvart fordi de slipper å gjøre andre oppgaver, kan virke overraskende fordi det er som oftest guttene som blir assosiert med

at de heller gjør noe slik at de slipper å gjøre noe annet. En annen grunn til at så mange svarte at de da slipper å gjøre andre oppgaver, kan være fordi de føler at mange andre oppgaver og aktiviteter er meningsløse, og at de da heller har lyst å lese i bøker, fordi det gjerne ikke virker like meningsløst. Når det kommer til at så mange liker lesekvarten fordi de selv får velge hvilke bøker de skal lese, betyr det at lesekvart er en godt likt aktivitet også blant elevene. Noe annet som også var interessant var at 11 % svarte at de liker lesekvart fordi da får de en rolig start på dagen. Dette nevnte jeg i begynnelsen, og dette er noe jeg tror har en positiv effekt på elevenes holdning og opplevelse til det å lese.

Figur 14

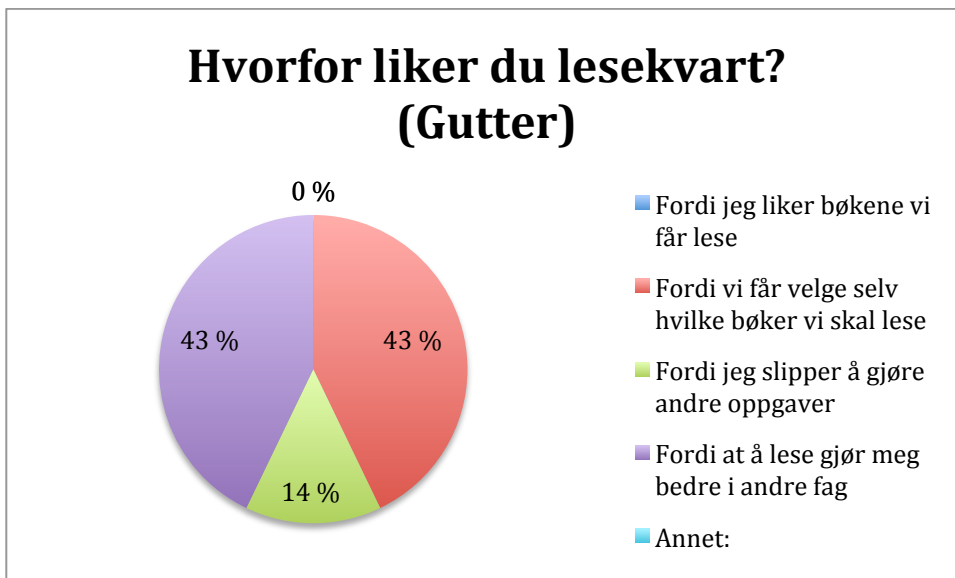
Hvorfor liker du lesekvart? (jenter)

4.6.2 Guttene

Det virker å være større enighet blant guttene om grunnene til hvorfor de liker lesekvart, når vi ser på resultatene fra hvorfor guttene liker lesekvart. Det at de får velge bøker selv, og det at å lese gjør de bedre i andre fag, er de største grunnene. Det er til sammen 86 % av deltakerne som svarer en av disse to. Det at så mange svarer at de liker lesekvarten fordi det gjør de bedre til å lese i andre fag, kan tyde på at de ikke liker å lese for ”opplevelsens skyld”, men heller tenker på lesing som noe de bør gjøre for å hjelpe dem til å bli bedre i andre fag.

Dette stemmer overens med det som ble nevnt tidligere i Birketveit et. al. sin artikkel, at mange av guttene i undersøkelsen deres ikke så på seg selv som en *leser av litteratur*, men at de heller leser fordi det er nyttig for dem. (Birketveit et. al., s. 6)

Denne tankegangen kan vi også se igjen i det at ingen av guttene svarte at de liker lesekvarten fordi de liker bøkene de får lese. Noe som igjen støtter opp om de tidligere svarene, at det er færre av guttene som finner bøker de *virkelig* liker. De siste 14 % svarer at de liker lesekvarten fordi de slipper å gjøre andre oppgaver. Som nevnt over, kan grunnen til dette være fordi elevene ikke føler at oppgavene de gjør på skolen har så mye mening i seg, men heller er noe de gjør, bare for å gjøre.

Figur 5.3

Hvorfor liker du lesekvart? (gutter)

4.7 Sammenligning av andres funn

I Birketveit m.fl. sin undersøkelse var den mest vanlige grunnen som ble gitt at teksten var for kjedelig. Det at bøkene var for kjedelig var den største grunnen til at elevene ikke liker å lese i min undersøkelse også. Slik som i min undersøkelse var det jentene som var mest positiv i sine holdninger til bøkene.

Humoristiske bildebøker var en populær kategori blant begge kjønn, men det viste seg at forsiden og tittelen på boken hadde mye å si for hvem som valgte å lese den. Dersom tittelen handlet om en jente, var det flest jenter som valgte å lese boken, men dersom det var et guttenavn i tittelen var det flest gutter som valgte å lese boken. Dersom det var en

kjønnsnøytral tittel, som for eksempel ”*Aaaarrgghh, Spider*”, ble den lest av både gutter og jenter. (Birketveit, et. al. 2018, s. 14) Dette stemte overens med mine funn, for eksempel boken *Dustedagboka* som ble nevnt av bare jenter. Den har bilde av noen jenter på forsiden, i tillegg til at bakgrunnsfargen er rosa. Boken *Gutta i trehuset* ble nevnt av bare gutter, og denne har gutter i tittelen, og bilde av to gutter på forsiden.

I Birketveit m. fl. ble det ble også spurt om elevene liker å selv kunne velge hvilke bøker de skal lese. Der svarte 97 % at de var enig i at liker å velge bøker selv. (Birketveit, et. al. 2018, s. 15) Det at elevene selv kan velge bøker var den største grunnen til hvorfor elevene liker lesekvart, i min undersøkelse også.

Den boken som ble nevnt flest ganger blant guttene var *Donald Duck*. Dette stemmer overens med det lesesenteret nevnte, om at gutter liker godt humoristiske tekster, og *ikke – sammenhengende* tekster, noe vi kan si at tegneserier er, fordi man leser rute etter rute. (Birketveit, et. al. 2018, s. 6)

I undersøkelsen utført av danske biblioteker får deltakerne spørsmål om hva de liker best å lese. Også her er det humoristiske bøker som er det alternativet som er mest svart (46 %), blant begge kjønn. Videre kan vi se at seriebøker (44 %), og fantasy og science fiction (40%), også er populære. (Hansen, et. al., 2017, s. 67). Dette stemmer overens med mine funn, hvor både humoristiske bøker og fantasy bøker var blant de mest populære. I undersøkelsen laget av de danske biblioteker ser vi også at blant guttene var det 35 % som svarte at de liker grøsser bøker, og 27 % av jenter som svarte det samme. Slik som i min undersøkelse ble det i den danske undersøkelsen også separert mellom bøker om barn og unges liv, og bøker om romantikk. I den danske undersøkelsen svarte 45 % av jentene at de liker bøker om barn og unges liv, i forhold til 12 % av guttene. Bøker om romantikk var også mer populær blant jentene med 37 %, i motsetning til guttene, hvor bare 4 % av guttene svarte det samme. (Hansen, et. al., 2017, s. 69).

Solheim og Gourvennec påpeker at ”Omfanget av lesing på fritiden har vist seg å ha sterkere sammenheng med leseutvikling enn omfanget av lesing på skolen.” (Solheim & Gourvennec, 2017, s. 196)

I artikkelen ”Gutte- og jentelesere i topp og bunn. En utforskning av leseprofiler.” blir det spurt om hvilke sjangre elevene liker å lese. Svarene er delt opp i kjønn, i tillegg til i sterke og svake lesere. I tabell 10.9, ser vi at det er historier og romaner som er mest lest av sterke gutte- og jentelesere. I kategorien ”bøker som forklarer ting” er det flest svake gutte- og jentelesere, færrest er det av sterke jentelesere som svarer denne kategorien. Blader og tidsskrifter er den sjangeren som har minst forskjeller, både mellom kjønnene, og mellom sterke og svake lesere. I kategorien ”Tegneserier” er det flest gutter som svarer at de liker å lese dette, flest sterke guttelesere men like bak er svake guttelesere. Dette stemmer ikke overens med min undersøkelse hvor det var like mange av begge kjønn som svarte at de liker tegneserier. I kategorien ”aviser” er det flest av de sterke leserne som svarer at de leser dette. Dette kan ha sammenheng med vanskelighetsgraden i aviser, til tross for at det finnes aviser for barn. (Solheim & Gourvenec, 2017, s. 196)

Som nevnt i artikkelen til Solheim og Gourvenec, rapporterer svake guttelesere i mindre grad at de liker det de leser om på skolen. Dette stemmer overens med det jeg har funnet, at det er færre gutter enn jenter som liker det de leser.

Solheim og Gourvenec påpeker at ”det er viktig å ta fatt i de svake gutteleserens opplevelse av undervisningen, og spørre om mer kan gjøres i undervisningen, for eksempel ved å støtte denne elevgruppen i valg av lesestoff, slik at de benytter lesetiden sin på tekster av riktig vanskelighetsgrad og følgelig kan oppleve mestring og motiveres til å bruke tid på å gjøre en innsats i lesearbeidet.” Videre understrekes det at ”det likevel er interessant å merke seg – midt i debatter om en skole som ikke er tilpasset gutter – at mer enn 80 % også i denne gruppen er positive i sine svar på hvordan de opplever leseundervisningen.” (Solheim & Gourvenec, 2017, s. 201).

5 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg sett på hva som kjennetegner elevers valg av litteratur i lesekvarten, og hva holdningen til elever på mellomtrinnet er om lesekvart. Jeg har også sett på hvilke sjangre gutter og jenter liker å lese, i tillegg til hvilke bøker som er de mest populære blant

mellomtrinns elever. Det har også blitt sett på kjønnsforskjeller i lesing blant elever på mellomtrinnet.

Funnene fra undersøkelsen viser at det er bøker med action og skrekk og lignende som er de mest populære sjangrene på mellomtrinnet, tett fulgt av fantastisk litteratur. Og at det ikke er store forskjeller mellom hvilke sjangre gutter og jenter liker å lese.

Jeg har også sett at det er 71% av jenter som leser på fritiden, i motsetning til 43 % av guttene. Og at dette har sammenheng med om de liker å lese og om de finner spennende eller interessante nok bøker, i tillegg til hvor flinke de føler at de er til å lese. Jeg har også sett at det er en veldig nær relasjon mellom om man liker å lese på fritiden og om man liker å lese i lesekvarten. Det kan derfor konkluderes med at dersom man liker å lese på fritiden, liker man også å lese i lesekvarten.

Den største grunnen til hvorfor elever ikke liker lesekvart blant begge kjønn er fordi de synes det er kjedelig. Grunnene til hvorfor elevene liker lesekvart blant begge kjønn, er at de selv får velge hva de skal lese. Det at elevene selv får velge hva de skal lese er, som nevnt tidligere, noe av det som kjennetegner lesekvarten, og skiller lesekvarten fra andre leserelaterte aktiviteter i skolen.

Ut ifra det jeg har sett på i denne oppgaven vil jeg si at funnene fra min undersøkelse stemmer overens med funn fra andres forskning.

I en eventuell annen oppgave hadde det vært interessant å se mer på hvilke bøker og hvilke sjangre som er mest og minst likt, men i en større skala. Og om det er forskjeller på hvilke sjangre de liker basert på hvilket ferdighetsnivå eleven ligger på.

6 Litteraturliste

Andreassen, R. & Jansson, B. K. (2014). Lese og skrivevansker. I Jansson, B. K. & H. Traavik, *Norsk boka 2* (s. 183 - 215). Oslo: Universitetsforlaget.

Bing, J. & Eilertsen, A. (2014). *Science fiction*. Hentet fra: https://snl.no/science_fiction

Birketveit, A., Rimmereide, H. E., Bader, M., & Fisher, L. (2018). Extensive reading in primary school EFL. *Acta didactica*, 12 (2). DOI: <http://dx.doi.org/10.5617/adno.5643>

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). Hva er forskning. I *Forskningsmetode for lærerutdanningene* (s. 15 - 19). Oslo: Abstrakt forlag.

Dystopi. (2018). Hentet fra Store Norske Leksikon: <https://snl.no/dystopi>

Gisle, J. & Holen, Ø. (2018). *Donald Duck*. Hentet fra: https://snl.no/Donald_Duck

Griffiths, A. (2016). *Gutta i trehuset med 13 etasjer*. Oslo: Fontini forlag.

Hansen, S. R., Gissel, S. T. & Puck, M. R. (2017). *Børns læsning 2017 - en kvantitativ undersøgelse af børns læse - og medievaner i fritiden*. Hentet fra <http://laeremiddel.dk/wp-content/uploads/2017/11/BrnsLsningenkelt.pdf>

Isaksen, K. (2018). *Harry Potter-hype innfrir! Bokanmeldelse: Jessica Townsend: "Ingenlund 1: Morrigans Forbannelse"*. Hentet fra: <https://www.vg.no/rampelys/bok/i/p6j5oW/harry-potter-hype-innfrir-bokanmeldelse-jessica-townsend-ingenlund-1-morrigans-forbannelse>

Karlsen, V. & Eilertsen, I. (2012). *Barn elsker å bli skremt*. Hentet fra: <https://www.klartale.no/kultur/barn-elsker-a-bli-skremt-1.332451>

Kunnskapsdepartementet. (2018). *Kjerneelementer i fag*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/3d659278ae55449f9d8373fff5de4f65/kjerneelementer-i-fag-for-utforming-av-lareplaner-for-fag-i-lk20-og-lk20s-fastsatt-av-kd.pdf>

Mathisen, C. W. (2018). *Utopi*. Hentet fra: <https://snl.no/utopi>

McNamara, D. S., Ozuru, Y., & Floyd, R. G. (2011). Comprehension challenges in the fourth grade: The roles of text cohesion, text genre, and readers' prior knowledge. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 4(1), ss. 229-257.

NOU. (2019:3). *Nye sjanser - bedre læring - Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-3/id2627718/sec2>

Relemo. (2019). Hentet fra <http://conexus.net/nb/relemo-engage/>

Roe, A. (2014). Tekstens utfordringer. I *Lesedidaktikk - etter den første leseopplæringen* (s. 47 - 66). Oslo: Universitetsforlaget.

Russell, R. R. (2012). *Dustedagboka*. Oslo: Kagge Forlag.

Solheim, O. J. & Gourvennec, A. F. (2017). Gutte- og jentelesere i topp og bunn. En utforskning av leseprofiler. I E. Gabrielsen, *Klar framgang! - Leseferdighet på 4. og 5. trinn i et femtenårsperspektiv* (s. 188 - 205). Oslo: Universitetsforlaget.

Stokke, R. S. (2018). Barnet og litteraturen. I Stokke, R. S & Tønnesen, E. S. (Red.), *Møter med barnelitteraturen, Introduksjon for lærere* (s. 17 - 31). Oslo: Universitetsforlaget.

Townsend, J. (2018). *Ingnelund*. Oslo: Wigmonstad Bjørke.

Traavik, H. (2013). Den tidlige skrive - og leseutviklinga. I Jansson, B. K & Traavik, H. *Norskboka 1* (s. 39 - 53). Oslo: Universitetsforlaget.

Ulland, G. (2018). Litteratur i begynneropplæringen. I Stokke, R. S & Tønnesen, E. S. (Red.), *Møter med barnelitteratur, Introduksjon for lærere* (s. 259 - 281). Oslo: Universitetsforlaget.

Ulland, G., Palm, K., & Andreassen, R. (2014). Den andre lese - og skriveopplæringa: lesing. I Jansson, B. K. & Traavik, H. (Red.), *Norskboka 2* (s. 113 - 134). Oslo: Universitetsforlaget.

Utdanningsdirektoratet (2015). *God leseopplæring - for lærere på ungdomskolen*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/lesing/god-leseopplaring--for-larere-pa-ungdomstrinnet/lesing-som-grunnleggende-ferdighet/>

Utdanningsdirektoratet. (u.å.). *Hva er PIRLS, PISA og Nasjonale prøver?* Hentet fra: https://www.udir.no/globalassets/upload/forskning/internasjonale_undersokelser/5/hva_er_pisa_pirls_og_np.pdf

Utdanningsdirektoratet. (2013). *Læreplan i norsk (NOR1-05)*. Hentet fra <https://www.udir.no/kl06/NOR1-05/Hele/Kompetansemal/kompetansemal-etter-4.-arstrinn>

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/2.3-a-kunne-lese/>

Wæge, K., & Nosrat, M. (2015). *Sentrale kjennetegn på god læring og undervisning i matematikk*. Hentet fra: <https://utdanningsforskning.no/artikler/sentrale-kjennetegn-pa-god-laring-og-undervisning-i-matematikk/>

Vedlegg 1

Spørreskjema om valg av bøker og lesekvart

1.) Er du gutt eller jente:

- Gutt
- Jente

2.) Hvilken type bøker liker du å lese i lesekvarten? (sett kryss, der er lov å sette flere kryss)

- Krim
- Skrekk/grøsser/thriller
- Science fiction
- Action
- Romantikk
- Fantasy
- Dystopi (om fremtiden)
- Historiske bøker
- Bøker som forklarer hvordan ting fungerer
- Biografi
- Oppslagsverk
- Tegneserie
- Magasin/ukeblader
- Bøker om sport
- Realistiske bøker om barn og unges problemer
- Bøker som handler om dyr
- Annet:

3.) Hvilken er den kjekkeste boken du har lest i lesekvarten?

4.) Leser du andre ganger enn på skolen også? (lekser teller ikke)

- Ja
- Nei

5.) Hvis ja, er det samme type bøker du leser utenfor skolen, eller er det andre?

- Samme
- Andre, (skriv hvilke):

6.) Påstand: Jeg liker å ha lesekvart.

- Enig
- Litt enig
- Verken enig eller uenig
- Litt uenig
- Uenig

7.) Hvis du svarte at du ikke liker lesekvart, hva er grunnen?

- Fordi det er kjedelig
- Fordi jeg må sitte i ro så lenge
- Fordi det jeg leser ikke er interessant
- Fordi jeg synes det er vanskelig
- Fordi jeg synes bøkene er for lange, for lite bilder
- Annet:

8.) Hvis du svarte at du liker lesekvart, hva er grunnen?

- Fordi jeg liker bøkene vi får lese
- Fordi vi får velge selv hvilke bøker vi skal lese
- Fordi jeg slipper å gjøre andre oppgaver
- Fordi at å lese bøker gjør meg bedre i andre fag
- Annet:

Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet ***"Bacheloroppgave om lesekvart og elevers*** ***litteraturpreferanser"?***

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hva som kjennetegner elevers litteraturpreferanser, når de i forbindelse med lesekvart kan velge litteratur selv. I dette skrivet gis det informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å få mer kunnskap om hvilken litteratur elever liker å lese, og hva de synes om lesekvarten. Problemstillingen til prosjektet er: "Hva kjennetegner elevers litteraturpreferanser når de i forbindelse med lesekvart selv kan velge litteratur?". Dette er en bacheloroppgave med fordyping i norsk.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet –institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er trukket ut fra elever på mellomtrinnet som nylig har gjennomført lesekvart i sin klasse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Som deltaker i prosjektet vil du få spørsmål om å delta med å svare på et spørreskjema om lesekvart og litteraturpreferanser. Spørreundersøkelsen vil ta ca. 10 min. Spørsmål som blir stilt vil være knyttet til lesekvart og litteratur. Eksempel på spørsmål vil være; hvilke bøker liker du å lese, hva synes du om lesekvarten og hvorfor. Svarene som blir gitt vil ikke på noe måte være mulig å spore tilbake til deg. Svarene vil bli registrert elektronisk men uten tilknytning til navn eller personlige opplysninger.

Dersom foreldre/foresatte ønsker å se spørreskjemaet på forhånd kan de ta kontakt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg (det vil si at du er elev på mellomtrinnet og at du går på en skole på Vestlandet) til formålene som er fortalt om i dette skrivet. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil ikke bli hentet inn noen personopplysninger i forbindelse med denne undersøkelsen.

De som vil ha tilgang til svar fra spørreskjema (ubehandlet) er, student og veileder, etc.)

Det vil ikke være mulig å gjenkjenne noen av deltakerne basert på svarene som er avgitt.

**Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?
Prosjektet skal etter planen avsluttes 3 juni 2019,**

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?
Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet – institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Høgskolen på Vestlandet – institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning ved student – Iselin Hopland på e – post (soliselin@gmail.com) eller veileder Nina Goga (ngo@hvl.no). NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet ”Bacheloroppgave om lesekvart og litteraturpreferanser”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i spørreundersøkelse.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 3. Juni 2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)